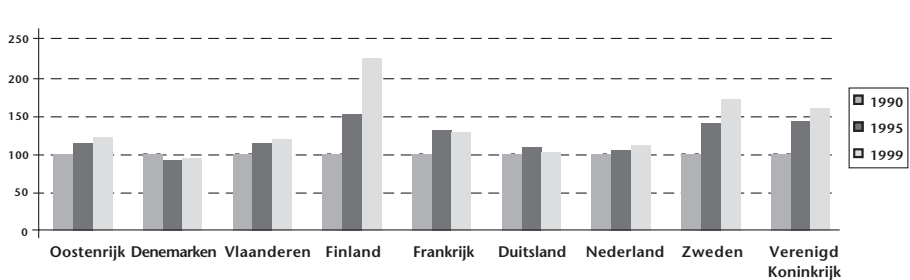

Monitor

De rubriek 'Monitor' wil de lezer informeren over kengetallen hoger onderwijs. Gegevens worden geleverd door een aantal onderzoeksinstituten. Deze keer is de rubriek samengesteld door Frans Kaiser, Anneke Lub en Petra Boezeroy, Center for Higher Education Policy Studies, Enschede.¹

Ontwikkeling aantal studenten in West-Europa

Het aantal studenten in het Nederlandse hoger onderwijs groeit sinds 1990 gestaag. Het aantal studenten is toegenomen van 425.380 in 1990 tot 468.272 in 1999. In deze bijdrage wordt een comparatieve beschrijving gegeven van het aantal studenten dat staat ingeschreven in het hoger onderwijs in Oostenrijk, Denemarken, Vlaanderen, Finland, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Naast deze beschrijving zal voor een viertal van deze landen een analyse worden gegeven van de ontwikkeling in studentenaantallen in de universitaire en de niet-universitaire sector. De vier landen zijn Duitsland, Finland, Nederland en Vlaanderen. Ten slotte wordt een beschrijving gegeven van de ontwikkeling van de deelname van vrouwen in het hoger onderwijs.

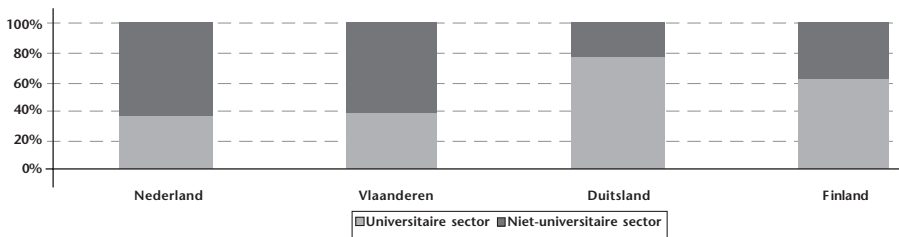
Figuur 1 Aantal studenten in het hele hoger onderwijs (periode 1990-1999)² (Bron: CHEPS Higher Education Monitor)

Evenals in Nederland is het aantal studenten in Oostenrijk en Vlaanderen licht gegroeid sinds 1990. In Finland en Zweden is een sterkere stijging waar te nemen. De sterke stijging in Finland wordt veroorzaakt door de oprichting van de niet-universitaire sector. In Frankrijk en Duitsland is, na een periode van groei begin jaren negentig, het aantal studenten in de tweede helft van de jaren negentig licht gedaald. Ook in het Verenigd Koninkrijk is de groei minder sterk in de tweede helft. Denemarken is het enige land waar het aantal studenten ten opzichte van 1990 is gedaald.

Naast de ontwikkeling in het aantal studenten in het gehele hoger onderwijs, is het interessant om te vergelijken welke ontwikkelingen in studentenaantallen zich hebben voorgedaan in de universitaire en niet-universitaire sector. In deze vergelijking zullen

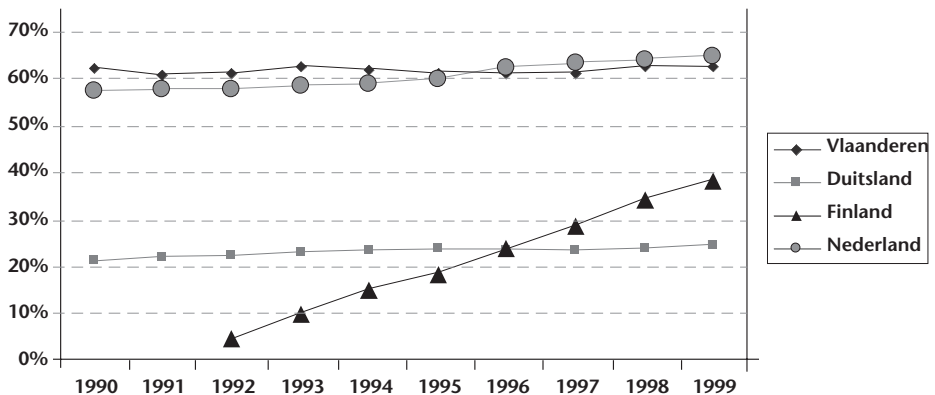
Duitsland, Finland, Nederland en Vlaanderen worden betrokken. Deze landen kennen een volledig ontwikkelde binaire structuur in het hogeronderwijsstelsel. Zweden en het Verenigd Koninkrijk zijn niet in deze vergelijking betrokken, omdat zij sinds begin jaren negentig één hogeronderwijsstelsel kennen. In Oostenrijk is de niet-universitaire sector nog steeds in een ontwikkelingsfase. De diversiteit in het Deense en Franse hogeronderwijsstelsel is zo groot dat we niet van een binair systeem kunnen spreken, hoewel deze landen wel een niet-universitaire sector kennen.

Figuur 2 geeft een verdeling van het aantal studenten tussen de universitaire en niet-universitaire sector in 1999. Hieruit blijkt dat het aantal studenten in de universitaire sector in Duitsland en Finland (respectievelijk 75% en 61%) hoger ligt dan in Nederland en Vlaanderen (respectievelijk 35% en 37%).

Figuur 2 Percentuele verdeling van het aantal studenten tussen de universitaire en de niet-universitaire sector in 1999 (Bron: CHEPS Higher Education Monitor)

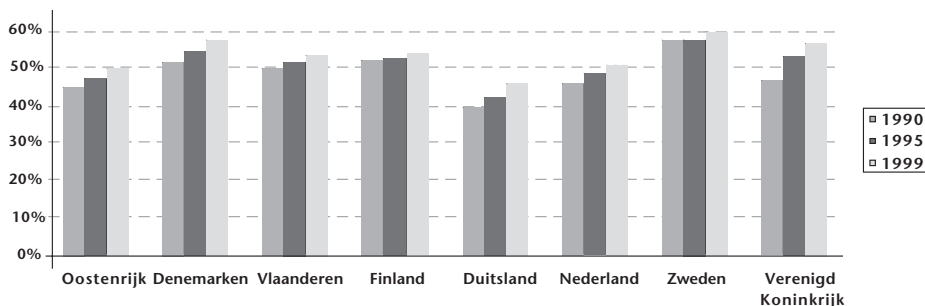
Een nadere vergelijking van de studentenaantallen in de universitaire en niet-universitaire sector (zie figuur 3) laat zien dat het aandeel van de niet-universitaire sector in Finland het afgelopen decennium sterk is toegenomen. In Duitsland en Nederland was sprake van een lichte stijging, terwijl we in Vlaanderen van een lichte schommeling rond hetzelfde niveau kunnen spreken.

Figuur 3 Aandeel van niet-universitaire sector in totale studentenpopulatie, 1990-1999 (Bron: CHEPS Higher Education Monitor)

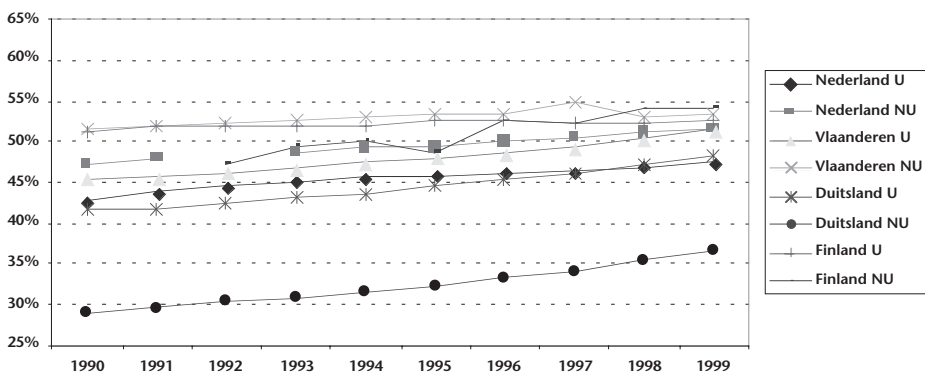
Deelname van vrouwen

Het aantal vrouwen dat studeert is in alle landen toegenomen sinds 1990. In Zweden (59%), Denemarken (57%), het Verenigd Koninkrijk (56%), Finland (53%), en Vlaanderen (53%) nemen meer vrouwen dan mannen deel aan het hoger onderwijs. In Duitsland neemt relatief het laagste aantal vrouwen deel aan het hoger onderwijs: 45%. Deze gegevens zijn terug te vinden in figuur 4.

Figuur 4 Percentage vrouwelijke studenten over de periode 1990-1999 (Bron: CHEPS Higher Education Monitor)

Uitgesplitst naar de universitaire en niet-universitaire sector in Duitsland, Finland, Nederland en Vlaanderen blijkt dat Nederlandse en Duitse universiteiten nauwelijks van elkaar verschillen in het aandeel vrouwelijke studenten. De lage Duitse totaalscore wordt door het lage aandeel vrouwen in de *Fachhochschulen* veroorzaakt. Dit is opmerkelijk daar in de drie andere landen het aandeel vrouwen in de niet-universitaire sector hoger ligt dan in de universitaire sector. Een verklaring kan worden gevonden in de mix van disciplines (zie *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, jaargang 18, nr.2, pp. 133-139). In alle landen stijgt het aandeel vrouwen.

Figuur 5 Percentage vrouwelijke studenten naar type hogeronderwijsinstelling over de periode 1990-1999 (Bron: CHEPS Higher Education Monitor)

Conclusie

Hoewel in zes van de negen beschreven hogeronderwijsystemen het aantal studenten een stijgende lijn vertoonde, lijkt de periode van onstuimige groei van begin jaren negentig voorbij. Vooral in de universitaire sector is de groei beperkt en komt die voor een belangrijk deel door de toename van de deelname van vrouwen.

Noten

- ¹ De gegevens zijn afkomstig uit de CHEPS Higher Education Monitor, die aan de hand van zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens een uitgebreide beschrijving geeft van de stand van zaken en ontwikkelingen van de hogeronderwijs- en onderzoeksinfrastructuur en het beleid dienaangaande in verschillende landen. E-mailadres: a.lub@cheps.utwente.nl
- ² Deze figuur bevat de ontwikkeling van de absolute studentenaantallen, waarbij 1990 het indexjaar vormt.